Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 235. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 10, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 10-го ГРУДНЯ 1996 р. Ч. 235. РІК CIII.

КОМУНІСТИ СПРОВОКУВАЛИ КОНФЛІКТ У ПАРЛЯМЕНТІ УКРАЇНИ

Київ (УНІАР). — У четвер, 5-го грудня, Верховна Рада України приступила до розгляду проєкту змін і доповнень до закону про оподаткування прибутків підприємств. Після довгих дискусій депутати прийшли до висновку, що законопроєкт потребує суттєвих доповнень.

На вечірньому засіданні сесії парляменту обговорення документу мало продовжитися, але депутат від фракції комуністів Володимир Моісеєнко виставив червоний совєтський прапорець з нагоди 60-ої річниці конституції СССР. Вслід за ним виставили такі ж прапорці депутати-комуністи Анатолій Бейголайнен, Володимир Ілюшин, Петро Цибенко та перший секретар ЦК КПУ Петро Симоненко.

Протестуючи проти того, що в залі українського парляменту з'явилися прапори неіснуючої держави, депутати від демократичних фракцій Лесь Танюк, Андрій Зарудний і Богдан Ярошинський заблокували трибуну.

Коли пристрасті затихли, депутати обговорили проєкт закону про оподаткування прибутків підприємств і ухвалили визнати його проґресивним, але таким, що потребує доопрацювання. Вирішено повернутися до розгляду його після прийняття державного бюджету на 1997 рік. Цю постанову ухвалено 229 голосами.

О. Ткаченко прийняв делеґацію Франції

Київ (УНІАР). — Перший заступник голови Верховної Ради України Олександер Ткаченко зустрівся з членами французької делеґації, очолюваної президентом групи "Дружба" Національної асамблеї Французької Республіки, членом комісії з питань фінансів Франсуа Воосом.

З української сторони в зустрічі участь взяли: голова парляментарної комісії з питань соціяльної політики, він же керівник групи міжпарляментарних зв'язків з Францією Юрій Буздуган; члени групи українсько-французьких міжпарляментарних зв'язків Володимир Кулініч та Іван Кірімов.

Голова французької делеґації повідомив, що 11-го грудня Парлямент Франції має ратифікувати угоду про співробітництво між Україною і Европейським союзом. Водночас він зазначив, що аналогічну угоду між Білоруссю і ЕС Франція ратифікувати відмовляється з огляду на ситуацію в Білорусі. Учасники зустрічі погодилися, що 13 українсько-французьких міжурядових договорів і дев'ять угод — це надто мало для обох країн і співпрацю треба поглиблювати.

О. Ткаченко закликав французьких гостей сприяти вкладенню французьких капіталів в українську економіку.

Українська делеґація відвідала Узбекістан

Київ. — 5-го грудня розпочалася офіційна візита української урядової делеґації на чолі з прем'єр-міністром України Павлом Лазаренком до Узбекістану.

Результатом першого дня візити стало підписання десяти міжурядових документів. Зокрема, це протокол щодо постачання узбецького ґазу до України. Згідно з домовленням, з наступного року Узбекістан має доставити Україні від 6 до 10 млрд. кубометрів природного ґазу. Принцип розрахунків ще буде узгоджуватися. Але, скоріше за все, сторони зійдуться на українській пропозиції — постачати в Узбекістан за ґаз українські труби, продукцію машинобудування. Плянується також участь українських спеціялістів у будівництві ґазопроводів та використанні ґазових родовищ.

Прем'єри обох країн ухвалили угоду про створення спільної авіякомпанії з вантажних перевезень, про співробітництво в галузі фармацевтичної промисловості, про обмін інформацією щодо боротьби з порушниками податкового законодавства та інші.

Помер письменник І. Ільєнко

Київ. — Газета "Літературна Україна" з 28-го листопада повідомила про передчасну і несподі-вану втрату — смерть письменника, літературознавця, публіциста Івана Ільєнка, який відійшов у вічність на 53-му році життя.

І. Ільєнко є автором таких досліджень, статтей і книг, як "Печать фальші, нещирости, фарисейства", "В пазурах у двоглавого", "Герої Крут", "Жага" та багатьох інших. Він написав близько 20 нарисів до українського письменницького мартирологу, укладеного Олексою Мусієнком "З порогу смерти", розвідки про Агатангела Кримського, Зінаїду Тулуб, Володимира Сосюру, Остапа Вишню та інших видатних діячів України. В останні дні свого життя І. Ільєнко розпочав редаґувати книгу Людмили Волянської про життя і діяльність українців у ЗСА. А тепер український літературний мартиролог поповнився і його ім'ям.

У заголовок до некрологу редакція "Літературної України" поставила слова самого І. Ільєнка: "Спасибі всім, до кого я горнувся, побіля кого серцем стрепенувся".

Вийшов порівнюючий словник

Джерзі Сити, Н. Дж. — В Медіоляні, Італія, випрацювано найповніший порівнюючий словник европейських мов другого тисячоліття, в якому знайшло відображення переважання мов англійської, французької та німецької. Вважається, що "демаркація" мовних кордонів в Европі наступила при кінці

(Закінчення на стор. 3)

Соціял-демократи критикують Л. Кучму

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 3-го грудня, керівники Соціял-Демократичної Партії України оприлюднили звернення до Президента України Леоніда Кучми, у якому сказано, що СДПУ вкрай стурбована соціяльно-економічним становищем, яке склалося за час його перебування на чолі держави. Насамперед, це проблема, якої раніше Україна не знала, невиплата заробітної платні. Ще гіршим, на думку авторів звернення, є зовнішньоекономічний стан України. Заборгованість у зарплатні становить 314 млн. дол., а зовнішній державний борг зріс із 4.5 блн. дол. у січні до 8.4. блн. дол. в листопаді 1996 року.

Лідери СДПУ пишуть, що будь-який натяк на зміну чи бодай поправу хибного монетарного курсу з боку урядових осіб приводять до негайного звільнення їх з праці, про що свідчить приклад колишнього прем'єр-міністра Євгена Марчука.

"Особливе занепокоєння викликає у нас зростання соціяльно-економічної напруги в суспільстві, що загрожує вкрай небезпечним вибухом з непередбачуваними наслідками.

Усвідомлюючи те, що соціяльно-економічна криза, яку переживає Україна, є закономірним наслідком реалізації запропонованої Вами в 1994 році економічної програми, ми пропонуємо Вам або рішуче відмовитися від згубного курсу, або, виявивши відповідальність і патріотизм, зрезиґнувати", — пишуть автори звернення до Президента Л. Кучми.

Г. Удовенко виступив на конференції в справі Боснії

Лондон. — Тут відбулася міжнародна конференція з виконання мирної угоди щодо Боснії та Герцеґовини на рівні міністрів закордонних справ.

5-го грудня на засіданні, в якому взяли участь представники 14-ти міжнародних організацій, розглядалася політична ситуація не тільки в Боснії, а й у Сербії та Хорватії, а також дотримання прав людини і демократії в цих країнах.

Міністер закордонних справ України Геннадій Удовенко виступив на конференції і заявив про підтримку Україною міжнародних зусиль з метою вреґулювання юґославського конфлікту.

Делеґація України також взяла участь у спеціяльному засіданні з питань східньої Славонії, яке відбулося у рамках конференції.

В Києві діє нова система зв'язку

Київ. — 6-го грудня компанія "Ґолден телеком" оголосила про комерційний запуск своєї мережі стільникового (cellular) зв'язку DCS-1800 — першої мережі цього стандарту, яка почала працювати в країнах Східньої Европи.

"Нарешті кияни мають можливість стати абонентами мережі стільникового зв'язку стандарту GSM, популярного у всьому світі, та оцінити його високу якість і широкий спектр додаткових послуг", — зазначив на церемонії відкриття генеральний директор Юрій Безбородов.

Нова мережа цифрового стільникового зв'язку надає Києву великий набір якісних цифрових стільникових комунікаційних послуг. До того ж, за словами директора мережі Джеффа Говлі, найкращі послуги цифрового стільникового зв'язку будуть надані Києву за цінами, що "краще відповідають дійсній купівельній спроможності населення".

Закликають використати потенціял ОПК для розвитку машинобудування

Київ. — Міністерство у справах науки і технологій закликало Уряд використати великий науково-технічний потенціял Оборонно-промислового комплексу України (ОПК) для розвитку машинобудівельної промисловости, продукція якої здатна гідно конкурувати на світовому ринку, повідомила 7-го грудня УНІАР.

Якщо будуть інвестиційні надходження, машинобудівельна промисловість, яка, за оцінками експертів ЗСА тепер займає 11-те місце у світі, зможе довести питому вагу своєї продукції в загальному обсязі експорту України до 30-35 відсотків, сказано в інформації міністерства, розповсюдженій серед депутатів парляменту.

У зведенні під назвою „Значимість науково-технічного потенціялу оборонно-промислового комплексу" між іншим сказано, що „в ОПК України зберігся значний науково-технічний потенціял, який дозволяє за певних умов створювати і виробляти продукцію, яка відповідає світовому рівню". Згідно з інформацією, Україна має сучасні високорозвинуті танкобудівельну, ракетокосмічну і суднобудівельну промисловості. Крім того, збереглася добре розвинута електрооптична галузь, а також існує значний потенціял у виробництві авіяційних двигунів та навіґаційних систем.

Можливості виходу на зовнішній ринок, згідно з інформацією, мають Південний машинобудівний завод з Дніпропетровського, „Хартрон" з Харкова, Авіяційне підприємство ім. Антонова з Києва, „Моторсіч" із Запоріжжя, Миколаївський суднобудівельний завод та інші.

Свідченням високого розвитку машинобудування в Україні є міжнародні відзначення. Наприклад, запорізьке виробниче об'єднання „Радіоприлад" одержало нагороду Европейського ринку світових досліджень за особливе досягнення у сфері високих технологій. Створений на підприємстві інфрачервоний ґазовий обігрівач „Самум" відзначено 17 міжнародними сертифікатами якости.

Побоювання Москви щодо НАТО В. Перрі назвав „безпідставними"

Вашінґтон. — Північно-атлантійський оборонний союз не має наміру розміщувати ядерну зброю на території країн Східньої Европи, які в недалекому майбутньому можуть приєднатися до НАТО. Це ствердив у розмові з журналістами секретар оборони З'єднаних Стейтів Америки Вілліям Перрі після свого повернення до Вашінґтону зі закордонної візити, під час якої він відвідав Боснію, Савдійську Арабію і Японію.

„НАТО може і повинен офіційно і цілком чітко заявити, що не має плянів поширювати географію розміщення своєї ядерної зброї, бо в цьому нема найменшої потреби",— сказав керівник Департаменту оборони ЗСА.

Побоювання Москви щодо цієї проблеми В. Перрі назвав „безпідставними" і підкреслив, що „треба постаратся знайти арґументи, які переконають росіян, що вони дотепер помилялися".

Разом з тим В. Перрі неґативно зареаґував на заклики повністю ліквідувати ядерні арсенали З'єднаних Стейтів Америки. З такою пропозицією виступили цими днями колишній головнокомандуючий об'єднаними військами НАТО в Европі генерал Ендрю Гудпейстер і колишній командир стратегічного бойового летунства генерал Лі Бат-лер. „Я не поділяю думки про односторонне роззброєння",— сказав В. Перрі.

Керівник Пентаґону висловив жаль з приводу того, що міністер оборони Російської Федерації Ігор Родіонов відклав свою візиту до Вашінґтону, покликавшись на „преважливі внутрішні справи".

У Сербії неспокій зростає

Беоґрад, Сербія. — У неділю, 8-го грудня, стало відомо, що верховний суд Сербії підтримав урядове уневажнення місцевих виборів. Це рішення тільки посилило існуючу напружену ситуацію між президентом Слободаном Мілошевічем і сотнями тисяч тих, які впродовж останніх трьох тижнів демонстрували на вулицях Беоґраду, протестуючи проти пофальшовання виборчих вислідів офіційними чинниками.

Беоґрадська виборча комісія заявила, що з уваги на рішення сербського верховного суду відкинути апеляцію опозиції в справі уневажнення місцевих виборів, міський уряд столиці сербії Беоґраду перейде в руки правлячої Соціялістичної партії С. Мілошевіча та її союзників партії Об'єднання лівих Юґославії.

Правний дорадник опозиційної Демократичної партії Ґоран Драґаніч назвав це рішення верховного суду „ганьбою" та підкреслив, що воно „дискредитує цілу правну систему Сербії".

Президент виборчої комісії Радомір Лазаревіч сказав, що „закон порушено" і комісія в цій справі буде апелювати до федерального верховного суду Юґославії, до федерального громадського прокуратора і до сербського громадського прокуратора, щоб вони переглянули і перевірили рішення сербського верховного суду.

Крім того, це рішення сербського верховного суду майже цілковито унеможливило будь-які спроби компромісу з опозицією, керівники котрої побоюються, що С. Мілошевіч знайде якийсь спосіб, щоб заборонити на дальші масові демонстрації вулицями Беоґраду.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЕВРОПЕЙСЬКИЙ АЕРОБУС ЧИ АМЕРИКАНСЬКИЙ БОЇНҐ?

КИЇВ. — Протягом двох днів ішли переговори у приміщенні Міністерства Транспорту України між керівниками міністерства і компанії "Авіялінії України" з одного боку та представниками компаній "Аеробус" і "Боїнг" з другого. Українська сторона вирішила перевірити технічні характеристики літаків обидвох компаній. Питання на кого орієнтуватиметься український транспорт — на европейський "Аеробус" чи американський "Боїнґ" покищо залишилося відкритим.

МЗС ЗАСУДЖУЄ ІНФОРМАЦІЙНУ ЕКСПАНСІЮ

КИЇВ. — Міністерство Закордонних Справ України займає активне становище щодо інформаційної експансії Громадського російського телебачення (ГРТ). Начальник Управління інформації МЗС України Юрій Серґеєв сказав, що ГРТ іноді представляє Україну не як незалежну державу, а частину "єдіной і нєдєлімой". З цього приводу він надіслав листа генеральному директорові ГРТ Благоволіну та звернув увагу на неприпустимість передач, які підтримують територіяльні зазіхання з боку політичних сил Росії до України. Міністерством Закордонних Справ України надіслано ноту до МЗС Росії з проханням використати свій авторитет і роз'яснити керівництву ГРТ неприпустимість дій російського телебачення, які суперечать становищу керівництва Росії. На жаль, ГРТ не змінила своєї політики, тому МЗС України вживає заходів для припинення "інформаційної експансії".

ВПОРЯДКОВУЮТЬ ПЛАТІЖНУ СИСТЕМУ

КИЇВ. — Проєкт закону про впорядкування платень Верховна Рада України передала на доробку з урахуванням пропозицій та поправок, запропонованих депутатами. Зокрема, пропонується дещо обмежити права податкової адміністрації — вона не повинна займатися конфіскацією речей чи грошей, цим опікуватиметься суд. Парляментарні поправки передбачають реструктуризацію заборгованости підприємств перед державним бюджетом. Заборгованість до 31-го грудня 1993 року скасовується. Заборгованість за 1994 і 1995 роки має бути сплачена впродовж 10 років. Заборгованість за 1996 рік має бути сплачена впродовж п'ятьох років. З моменту реструктуризації припиняється нарахування пені чи іншої грошової кари. В цілому реструктуризації підлягає 2 блн. гривень. Якщо на рахунках підприємств немає грошей, то вони зможуть розрахуватися готівкою.

МАЙБУТНЄ НАУКОВИХ КАДРІВ

КИЇВ. — Кабінет Міністрів України видав розпорядження, згідно з яким Міністерству Науки, Мініс-терству Освіти разом з органами влади, Національною Академією Наук та академіями України дору-чено у двомісячний термін проаналізувати нині діючу мережу аспірантур, докторатур та привести її у відповідність з науковим потенціялом реґіонів і потребами держави. Згадані міністерства та Вищу атестаційну комісію (ВАК) зобов'язано щорічно визначати потреби держави у наукових і науково-педагогічних кадрах вищої кваліфікації. Вони ж формуватимуть державне замовлення на підготову цих кадрів. Міністерство Освіти та ВАК мають підготувати положення про аспірантуру і докторантуру та подати в Уряд на затвердження. Керівники установ і організацій, при яких функціонують аспірантура і докторантура, несуть персональну відповідальність за ефективність підготови наукових кадрів вищої кваліфікації.

ПАРЛЯМЕНТСЬКУ КОНТРОЛЬНУ ПАЛАТУ ОЧОЛИВ В.СИМОНЕНКО

КИЇВ. — У середу, 4-го грудня, українські парляментаристи 232 голосами затвердили Валентина Симоненка на пості голови Рахункової палати Верховної Ради України. Його кандидатуру 19-го листопада запропонував голова Верховної Ради Олександер Мороз. В. Симоненко входить до парляментарної комісії соціяльно-економічного розвитку, має 56 років, українець, інженер-будівельник. Очолював Одеський міський виконавчий комітет у 1983-92 роках, у 1992-94 — радник Президента України, від 1994 і до нині депутат Верховної Ради і голова підкомісії з питань базових галузей та соціяльно-економічного розвитку, заступник голови депутатської групи "Незалежні". На сесії Верховної Ради обрано також суддю Вищого арбітражного суду, ним став Микола Гусак. Головою Вищого арбітражного суду є Дмитро Притик. Суддями Верховного суду затверджено Миколу Короткевича, Валентина Кузьменка, Віктора Панєвіна і Панаса Федоришина.

ІМПОРТОВАНЕ КРАЩЕ ТИМ, ЩО ВОНО ІМПОРТОВАНЕ

КИЇВ. — Незважаючи на те, що виготовлені в Україні ґазові лічильники не гірші за імпортовані, дешевші за них і більше пристосовані до неочищеного ґазу, який використовується в Україні, Київ продовжує закуповувати ці прилади за кордоном, повідомила 7-го грудня УНІАР, покликаючись на фахівців установ, зацікавлених у виробництві українських ґазолічильників. На нараді парляментарної Комісії з питань паливно-енерґетичного комплексу, транспорту і зв'язку, що відбулася 6-го грудня, стверджено, що на сьогодні з-за кордону ввезено 1,800 млн. лічильників, в той час як виготовлені в Україні прилади йдуть здебільшього на склад. Директори підприємств, що виготовляють лічильники поскаржилися на те, що на їхню продукцію немає замовлень, оскільки ґазова компанія „Укрґаз" є монополістом у цій ділянці. Комісія звернулася до Уряду з пропозицією розглянути справу і захистити українського виробника.

В АМЕРИЦІ

У ЧЕТВЕР, 5-ГО ГРУДНЯ, в Лос Анджелес із відповідним і притаманним Голливудові церемоніялом запропоновано громадськості країни до набуття перше електричне авто масового виробництва в ЗСА. Це невелике двоособове чепурне авто, котре порушується батерийною енерґією, є отим проблиском надії для всієї країни на можливості у недалекому майбутньому позбутися авт, що занечищують повітря, а з тим і залежности на закордонне постачання оливи. Правду сказав на згаданій урочистості письменник Дон Девелін, що „тут ми маємо початок автомобільної революції". Згадане авто, що носить назву EV1 є випуском фірми Дженерал Моторс і коштує 34,000 дол., одначе покищо його не продається, тільки можна винаймати за місячною оплатою 500 дол.

У СВІТІ

У ЧЕТВЕР, 5-ГО ГРУДНЯ, тайванський міністер закордонних справ Джан Ченґ повідомив, що його країна анулює свою допомогу Південній Африці, тимчасово припиняє всякі договори та відкликає свого амбасадора. Цей крок Тайван зробив після того, як Південна Африка вирішила в 1997 році перенести свої дипломатичні спілкування з Тайпей до Пекіну — столиці Китаю. Тайван не назвав котрі саме проєкти будуть ліквідовані, але за офіційними підрахунками Південна Африка отримує від Тайвану понад 80 млн. дол. допомоги кожного року, це включає школу професійного вишколу, сільсько-господарську програму вирощування городини і лісництва, стипендії для 15 студентів кожного року та програму розвитку малої торгівлі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Американська диктатура в практиці

Коли заглянути в словник чужомовних слів, то там першим поясненням слова диктатура є — нічим не обмежена влада, що спирається на силу. Тому дивним видається, що Америка, яка своє понад 200-річне існування завдячує саме перемозі у боротьбі проти диктатури і насильства, сьогодні цей засіб диктатури уживає, щоб осягнути свою дуже непереконливу мету — не допустити до переобрання на другу каденцію Бутроса Бутроса-Галі, як генерального секретаря Організації Об'єднаних Націй.

Сьогодні в світі, мабуть, є мало таких, які сумнівалися б у необмеженій владі та силі Америки, здобутих зусиллям і вмінням своїх громадян за найвищу плату — пролиття крови та втрати життя найкращих синів і дочок. Одначе використання цієї сили і влади на те, щоб досягти свого в такому неважливому і малозрозумілому політиканстві, важко зрозуміти, зокрема, коли все це відбувається на тлі ООН — організації, головним завданням котрої є плекати мирними засобами вирозуміння і доброзичливість серед народів світу. Щоб сьогодні така країна як Америка вживала своє вето у Раді безпеки ООН тільки на те, щоб доказати свою силу в сьогоденні Чечні, Руанди, Югославії, Білорусі, Близького Сходу та інших направду пекучих проблем, видається цілковитим нонсенсом і аж ніяк неоправданою недоладністю. Ба, що більше, своєю перемогою у цій боротьбі Америка понесе тільки втрати. Невже ж Бутрос Бутрос-Галі є аж такою особистістю, щоб задля неї варто жертвувати героїчним минулим, гідністю та добрим ім'ям своєї країни?

Навпаки, Бутрос Бутрос-Галі, щоб здобути прихильність Америки, а з тим і запевнення вибору, ще напередодні подання своєї кандидатури у 1992 році, за власним бажанням обіцяв повторно не кандидувати, але вже у 1994 році зрікся своєї обіцянки. Вже від самого початку свого урядування на становищі керівника ООН він намагався представити себе як біблійного Давида у боротьбі з Голіятом — Америкою. Хоч входив на це керівне становище в ООН з мандатом переформувати і поліпшити видайність праці, та вже в дуже короткому часі забув про це, пробуючи стати закордонним міністром цілого світу. Крім того Бутрос Бутрос-Галі, при своїй егоїстичній впертості, нетерпеливості та плеканні важливости власного „я" не зумів осягнути будьяких успіхів, бо на перешкоді завжди була його особиста боротьба з Америкою. Саме за цю його неділяльність у ділянці реформування ООН, піднесення її престижу та зменшення видатків, Америка запротестувала проти його кандидатури на другу каденцію.

Правдою є також і те, що підхід Америки до цієї справи не був одним із кращих, бо підкресленням своєї сили та ужиття її до усунення Бутроса Бутроса-Галі не принесли користи. Тут годі шукати справедливости, бо всуперех всьому, на перше місце у цьому двобої видніють тільки негативні прикмети обидвох сторін. Мабуть, забули теперішні керівники Америки про те, що такою поведінкою доливають тільки пального для всіх тих, які роками намагаються переконати світ, що Америка,— це нічого іншого, як тільки тоталітарний диктатор, що хоче підкорити своїй волі цілий світ.

Ніхто, мабуть, не сумнівається в тому, хто буде переможцем у цьому двобої американського президента Билла Клінтона та генерального секретаря ООН Бутроса Бутроса-Галі, але яка і кому буде з цього користь? Чітким є тільки те, що цей двобій увінчається двома певними вислідами: більшою шкодою до вірогідности в ООН і сильнішої поживи для тих, які бачать і представляють Америку перед світом тільки політичною задиракою.

Незважаючи на все, Америка вийде переможцем у цьому змаганні, але яким коштом і в ім'я чого? Не можна сказати, щоб тут ішлося про будь-які принципи, в обороні котрих Америка мала б зайняти тверде становище, ні, тут просто Америка в практиці покаже свою необмежену владу і силу. Тільки яка шкода, що цю владу і силу виявлено в такій насправді маловажній справі, як протистояння двох особистостей, котрі хвилево забули про взяті на себе обов'язки.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи"разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Ярослав Гайвас

ПРЕЗИДЕНТ КЛІНТОН ПОЧИНАЄ ЗДІЙСНЮВАТИ СВОЇ ПЛЯНИ

Президент Билл Клінтон пройшов довгу і важку дорогу: чотири роки президентури — це роки надій і різних починів, які не завжди дали очікувані результати. Великі люди роблять великі помилки. Але направду великі вчаться з них. Чи зуміє він зробити своє життя великим, залежить від найближчих чотирьох років. Великий шанс і короткий час. Місця на помилки нема.

Наша плянета, тобто народи і люди на ній, зрушили з місця і пристосовують свій рух у майбутнє. Той факт створює найкращу нагоду для великих здобутків, а також і риск великих невдач. Особливо для ЗСА, які нині ідуть на чолі людського роду і можуть осягнути більше, як будь-який інший нарід нашої землі. А що вони осягнуть, залежить у першій мірі від Президента. Чи він зуміє повести свою спільноту, а з нею і численні інші народи, тобто чи зуміє викликати в них віру, що він здатний до цього? Внутрі він мусить добиватися гідного життя для всіх американських громадян. Живемо в добі домінації людських прав. А перше людське право є право на гідне життя. І там, де людина чи родина не вміють самі забезпечити собі цього, держава мусить інтервеновати. Є ще безліч інших людських проблем, і ця країна своєю могутністю та своїм багатством спроможна розв'язувати їх з успіхом.

Далекий Схід

Зате на світовому форумі є завдання, яке треба полагоджувати негайно, бо воно вже давно визріло до розв'язки, але ані Америка, ані особисто президент Клінтон дотепер не були готові взятися до нього. Цим завданням був азійсько-тихоокеанський комплекс, а в цьому комплексі — дві американські потреби: інтеграція американського економічно-технологічного потенціялу в господарський розвиток держав цього комплексу і нормалізація американсько-китайських відносин, з особливим наголосом на економіку. У першому випадку Президентові пришлося переломити застереження й недовір'я азійських народів та їхніх урядів до Вашінгтону. Ще живе покоління, яке існувало в колоніяльних умовах, пізнало гаразди тих умов, поділ суспільства на колонізаторів-панів і підпорядкованих їм тубильців. На тому ґрунті виросли переконання, що Вашінгтон під камуфляжем різних великих і позитивних принципів намагається осягнути лише далекойдучі користі господарсько-фінансового, а вслід за тим і політичного характеру. Отже, Президент мусів переконати своїх азійських партнерів, що вже минули колоніяльні часи й Америка будує стосунки з ними в площині рівности. Здається, йому вдалося своєю поставою і поведінкою, аргументацією і конкретними пропозиціями переломити традиційний мур недовір'я. Головним речником того недовір'я був прем'єр-міністер Малайзії, одного з „чотирьох тигрів", Магатир Магамад, який навіть не взяв 1993 року участи в перший зустрічі прем'єрів тих 17, що входять у склад АРЕС разом з Америкою, держав в Сіетлі, хоч його президент Клінтон особисто запросив. На недовню зустріч у Манілі він прибув, свого критичного становища не змінив, а тільки злагіднив, але накінець, переконавшись, що з боку Америки й особисто її Президента є беззастережна "bona fides", а не маневри, повнотою підтримав домовлені рішення. Намагаючись добитися свого, президент Клінтон запропонував „приватний" обід, тобто без офіційних формальностей, в колисі найбільший у світі і найважливіший в американській оборонній системі, базі в затоці Сабіґ. А ілюстрацією тієї рівности та рівноправности стала світлина трьох азійських президентів і президента Америки в розпущених сорочках, як носять всі філіпінці, розхристаним комірцем, на очах сотень місцевих громадян. Магатир у кінцевих завваженнях підкреслив, до якої міри збережені права та ініціятиви партнерів, що коли котрийсь з них не буде готовий в переведенні в життя намічених плянів, йому реченець буде продовжений.

Хоч рішення цієї четвертої з черги щорічної наради АРЕС не були дуже об'ємисті — вирішено впроваджування відкритої і свобідної торгівлі, радикальне обниження митних оплат, з метою за декілька років взагалі їх скасувати, для ввезення комп'ютерів і технології інформатики, та Президент ЗСА назвав вислів зустрічі "big deal". Сам перехід від дотеперішніх загальникових ухвал до конкретних і зобов'язуючих рішень є виходом цілої системи на вищий рівень активности і політичної ваги.

Роля Москви

Москва, яка дотепер ігнорувала систему АРЕС (Asiatic Pacific Economical Cooperation), побачила серйозність діла і виявила своє незадоволення та глибоку тривогу з огляду на її тотальну відсутність у тій зустрічі, взагалі в системі АРЕС. Члени АРЕС у найменшій мірі не виявили будь-якого зацікавлення, щоб Росія стала учасником. Все таки намагалася вона створити якусь противагу до тієї зустрічі в Манілі. Міністер закордонних справ Російської Федерації відвідав напередодні зустрічі в Манілі Пекин і Токіо. В Пекіні він передав запрошення Єльцина Жіянгові Земінові відвідати Москву, на що Пекин погодився і така візита відбудеться наступного року. В Токіо Євгеній Прімаков пробував розпочати переговори у справі Курильських островів, які Москва окупувала після Другої світової війни. Прімаков запропонував якесь обопільне японсько-російське використовування тих островів, довкруги яких є найбільша в світі риболовля. Токіо цієї російської пропозиції взагалі не взяло до уваги, заявляючи, що Курильські острови є незаперечною власністю японського народу, вони забезпечують значну частину його виживлення і Росія мусить їх повернути законному власникові.

Друге завдання американської сторони, а саме нормалізація відносин з Китаєм і поглиблення загальної співпраці, розв'язано вище сподівань. Зустрічі речників обидвох сторін були постійні, а в Манілі Президент ЗСА і лідер Китаю, яким ще далі є генеральний секретар партії, відбули особну півторагодинну зустріч. Ухвалено розпочати поглиблення економічної співпраці та запровадити періодичні зустрічі „на вершинах". Перша зустріч відбудеться в найближчих місяцях, коли віцепрезидент Ґор відвідає Пекин. Літом наступного року, мабуть, після перебрання Китаєм дотеперішньої англійської колонії Гонґ Конґу, Землін прибуде до ЗСА. Після того в короткому часі Клінтон ревізитує Пекин. Передання Гонґ Конґу після 150-річного панування Великої Британії, а потім Об'єднаного Королівства (теперішня назва Англії) Китаєві буде мати величезні наслідки в Азії та взагалі в світі. Гонґ Конґ — найбільший порт у світі, центральний комунікаційний вузол, вагомий фінансовий центр, після Ню Йорку і Лондону, світу. Довший час були сумніви, чи Лондон погодиться віддати Китаєві ту останню і найбільшу перлину колишньої імперії. Англія перебрала владу над Гонґ Конґом після скандальної опіюмової війни, в якій Китай, що програв ту війну, змушено не лише приймати всі торговельні умови Заходу, але й імпорт опіюму. 99 років тому заключено договір про винайм Гонґ Конґу, який вигасає 30-го червня наступного року.

Виповнення порожнечі

Президент Клінтон не приховував своєї великої радости з перебігу і вислідів нарад в Манілі, бо після неї він може приступити до інших завдань. А світовий потенціял Китаю після перебрання Гонґ-Конґу у сполученні з господарським чудом, що його Китай переживає вже декілька років, буде великим кроком до осягнення ним стану другої великодержави в світі, тобто виповнення порожнечі, яка постала після розвалу СССР.

Іван Головінський

„Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький"

Під таким наголовком появився на книжковому ринку довго очікуваний збірник праць, статтей і дописів про життєву діяльність Митрополита Андрея Шептицького. Основу збірника становлять доповіді, виголошені на симпозіюмах, влаштованих для відзначення 45-ої і 50-ої річниці смерти Митрополита. Збірник містить статті наших митрополитів, єпископів, визначних знавців історії нашої Церкви та різні архівні матеріяли, включно із молитвами Митрополита Андрея та його історичним листом до Папи Пія XII.

Наукові розвідки і есеї, як також доповіді із наукових конференцій, присвячених Митрополитові Андреєві, змальовують для нас величну історичну постать князя нашої Церкви у всій його величі. Життєвий шлях Митрополита Андрея від 1865 до 1944 роки проходив у добу глибоких ідеологічних і політичних потрясень в Европі. Ніґілізм, екзистенціялізм, большевизм і фашизм були тими ідеологічними течіями, в контексті котрих слід розглядати дві світові війни, голодову облогу України та нечувані в історії геноциди. Серед цієї бурі ірраціональностей, пристрастей і божевілля, немов маяк серед розбурханого океану, стояли дороговказом поучення Митрополита Андрея.

У Другій світовій війні на українських землях зударилися дві жорсткі ідеологічні системи — німецький фашизм і комуно-російський большевизм. Люди, котрі запродали свої душі ідеології „юберменшів" та ті, для яких ідеалом був Достоєвського Раскольніков, стали спільниками у злі. У „цьому пеклі на землі" у „добу жорстоку мов вовчиху" із Святоюрської гори лунали до нас слова поради і потіхи доброго пастиря. Про життя і діяльність Митрополита Андрея появилося багато книжок, статтей і збірників українською, французькою, німецькою, італійською і голляндською мовами.

Книжка „Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький" — збірник популярно-наукових доповідей і статтей під редакцією д-ра Михайла Диміцького виявляє собою також додатково два цікаві аспекти. Книжка містить багато цікавих історичних світлин із життя Митрополита Андрея і нашої Церкви. Декотрі світлини підкреслюють тяглість і живучість нашої Церкви і народу поза межами України. Наприклад, на сторінці 127 є світлина церкви Преображення в Принворі, Боснія, яку в 1910 році зміг збудувати Митрополит Шептицький. Церква була в 1992 році повністю знищена воєнними діями сербського війська. В 1996 році почалася відбудова згаданої церкви.

Другим цікавим аспектом книжки є спомини людей, котрі близько співпрацювали, чи услуговували Митрополитові майже кожного дня. Вони доповнюють постать Митрополита як людини, ще більше підкреслюючи тим його велич.

Книжка „Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький" повинна стати настільною книгою у хаті кожної інтеліґентної української родини.

Книжка має 400 сторінок, ціна 25 дол., можна набути безпосередньо у автора. Адреса: Dr. Michael Dymicky, 9653 Dungan Road, Philadelphia, PA 19115.

Віра Білик

В цій зимі без снігів
розчинилося Місто старе.
Сірий ранок замерз
і постукав до тебе у шибку:
попрощатись прийшов —
нині він в цьому місті помре...
Тут когось він любив.
Тут змінив своє серце на скрипку.

Під чиїмось вікном
цілу ніч грав комусь менует,
потім скрипку розбив
о чиєсь байдужості кантик...
Він до тебе прийшов —
ти, останній у Місті поет,
зрозумієш його —
він останній у Місті романтик..

Оксана Сон

Святоандріївські ворожки

I

В „Новинах" коментатори наперебій пророкували снігову заметіль нечуваної сили. Добуті з архівів звідомлення сторічної давности запевняли — було щось таке подібне...

А надворі й справді діялося щось дивне — по полудні вмить ока нагнав вітер тяжкі сиві хмари (напевно позбирав їх десь аж з цілої Пенсильванії та Ню Джерзі й, мов кудлату маржину, пригнав на клаптик полонини, що загубився серед Білої гори). Куди й подівся вільний ранковий спокій з яскравим сліпучим сонцем. Ніколи не вгадаєш, що там далі. Сутеніло. Ліпив лапатий сніг, загортаючи в щільні верети переоране поле, далекий гайок роївся у розгалуженні єдиного деревця поблизу хати, ніби й сам шукав затишного місця, де б сховатися від пронизливого вітрогона та хоч „на зубок" загрітися...

Так було торік — снігова і люта на мороз та вітер принаймні хоч на зиму була схожа, не так як цьогорічна. На Михаїла пострашив сніг, впало кілька сніжинок, мов люлька виглядав на зеленій траві, а потім дощ по дощі, наче й не до зими йде. Зимою і не пахне, тепло по-весняному. Сонце зранку, дощ підвечір, зранку морок сіється, пополудні знову несподіванка. А тут, як напасть, потемніло незатишно. Непривітність сірою пліснявою розповзлася довкола, пройняла „до кісточки". Справді, незавадило б зігрітися горнятком пахучого чаю. Тут його сила-силенна, різного на смак і колір. Заварити в горнятку — оком кліпнути. Але я волію „старокрайовим стилем" — трошки ритуалу в тім мусить бути...

...Синіми пелюстками палючого газу обгорнувся пальник. Синіми, мов польовий блават на далеких українських ланах. Блават, та ж він цвіте влітку, а тепер — грудень, початок зими. Якась ніби несенітниця, немов хандра вчепилася... Але чекай но...

Свиснув чайник, слухняно голосячись про готовість. З полиці кухонної шафки визирають барвисто мальовані пакуночки. Пачка за пачкою перебираю на полиці „запаси". Ніби і це не те, і те не те. Переходжу вдруге „трав'яний" ряд. У вічі заглядають окаті малини, ніби бісики пускають — такі вона гарні. А пахнуть. Ось воно — і до корисну, і до вибору. Ароматний малиновий чай — прогортаю у долонях цей скромний дар — короткий відгомін літа, що жваві промінчиком заглянув до мене з чогось далекого, милого і давно забутого...

...„Йой і красні дівки, мов ружі з княжого городу!" — аж сплеснула в долоні баба Ганя, коли після щирих обіймів і цілунків порозсаджувала нас на бамбетлі й канапі. Мої товаришки зашарілися від несподіваної похвали. „Бабцю!" — потягнула я — „Ми не дівки, ми — дівчата!" — запротестувала проти такого „називська". „Та ж певно, що дівчата. Це по-львівськи, а я селянка, то й кличу вас, як всіх молоденьких по селах кличуть, так як і мене колись звали, до того як за твого діда Тараса заміж віддалася", — лагідно відказала бабуня, загадково посміхаючись шнурочками-устами. „Давно не приїжджала, не хотіла, чи як?!" — вже іншим тоном запитала. Може, той, хто збоку слухав, дивувався б цієї розмови, здивачіла старенька, онука приїхала, мов сонечко блиснуло, за наукою й працею час, мов на крилах, доби мало, аби все встигнути. Приїхала, та ще й не сама, з товаришками, бодай при людях привітнішою випадало б бути, а тут — не хотіла, чи як?

Дівчата аж голівки повтягали, але зауваживши бісики в моїх очах, заспокоїлися, відлягло їм з душі, що не правдиво сердиться старенька. Минулося! Коли б і я, що довгих десять літ не перебувала в неї на всіх вакаціях, і не вивчила б її „тактики", може, закопилила б губу, зібрала шматки-ляльки і... ображено майнула б до дому першим-ближчим автобусом...

„...Чи як!" — весело відповіла я їй, потягуючи до себе кінець вишивано-мереженого обруса, яким застелявся стіл тільки на великі свята і для найдорожчих гостей...

А за вікном гуляла груднева заметіль, щедро сипала снігом, розтелила м'яку постелю від Загумень до Загородів, обтикувала ковдрою Кориткові стави, що влітку розквітали незліченою білого латаття; розтягла сніжні килими від Батевщів і Пробію аж до Княжих Валів, де понад сімсот літ тому ще височів красень-замок посеред княжої столиці, славного Звени-Города. Там і нині дрімають його уламки-залишки під важким тягарем забуття й давнини, вщент спаленого татаромонгольською навалою зимового надвечір'я року 1242...

„Господоньку милосердний, що ж надворі діється, гей-би кінець світа віщує", — забідкалася баба Гандзя, кладучи правицею на себе „хрест" — „Ох, цей Андрійпустун — скільки пам'ятаю — завжди щось вичудив, то таким снігом всипе, що тільки з великим трудом виберешся з хати. То вітрів назбирає десь аж з кінця світу і давай ними, мов розгуканими кіньми, гонити доки якої шкоди не зробить — комусь дах не зірве з господи чи стодоли. Чуєте, як товчеться, до хати добувається?" — таємничо промовила старенька. „Але нехай це і його день, нехай його влада, нехай збиткується, все одно ворожитимуть нині, все одно!" — твердо завершила бабуня, накинувши крізь шибку пальцем невидимому збиточникові...

Гуляла сніговія, білила землю метелиця, готувала до Святого Андрія, намолвляла дівок до ворожби.

...„Бабусю Ганю, а як було тоді ...за вашого дівування, замолоду?" — раптом спитала одна з моїх товаришок. Вона, на жаль, не мала вже жодної бабуні і з вийнятковою настороженою цікавістю вимовила це призабуте для неї слово. „Розкажіть!" — заблагали вже хором всі ми, скориставши з доброї нагоди уникнути пояснень мети нашого приїзду „з-поза світу" в таку хурделицю.

„Так от воно що, хитрулі!" — м'яко опустила ясну брову бабуня, — „а з з дива не виходжу — якими вітрами занесло цих чотири пучки духу до моєї хати? Та ж куди тріски до поліна, так вам до дівування? За моїх часів дівки були як тесані колодки — стрункі, але від вітру не гнулися. Робітниця в невістці шукали, а не таку, щоб підпирати тре' було, аби не зломилася. Одною запаскою всіх вас разом би загорнула", — допікала вона нам. „На тиждень би вас тут, на молочко від Красої, а то з тої посинілої молошної води. Он ребра повилазили, як на маґільниці, дивитися страшно", — далі невгавала старенька.

Ми й не пробували перечити — що бабуня знає про „фіґуру" чи „аеробіку", адже „за її часів" такого не було.

„То як ми ворожили на судженого хочете знати?" — вже більш ласкавіше запитала, досхочу надавши нам прочуханів. „Вже й призабулося, літа вже, 'як баба дівкою була', та ...як би там не було, щось таки та пам'ятається", — зорями засяяли її від літ пригаслі очі. „Авже ж пам'ятається. Таке не забувається, не можна забути, хто ж бо онуків навчить, якщо не баба", — чарівною струною бринів її мелодійний голос.

Ми сиділи, мов заворожені, мов глядачі у найкращому театрі, бо те, що на очах розгорталося довкола нас, було найчарівнішою виставою, не надуманою, несподіваною, а лише вимрієною у дівочій голівці. А на додаток ми мали нагоду взяти участь у цій казковій імпровізації, в якій і для нас були хоч крихітні, але справжні ролі.

(Продовження буде)

Докторові М. Дейчаківському — 75 років

Добре знаному в Клівленді та його околицях д-рові Миколі Дейчаківському 9-го грудня ц. р. сповнилося 75 років трудолюбивого і патріотичного життя. Але його діяльність ніколи не обмежувалася лише професійною працею. Та перед тим, як сказати про це, бі-льше дещо з його біогра-фії.

Микола народився 1921 року в селі Ямниця на Івано-Франківщині, недалеко колишнього міста Станиславова, в родині Антона та Анни Дейчаківських, які дбали, щоб їхні діти виховувалися в патріотичному дусі в українських гімназіях Станиславова, пробиваючи собі шлях до університетських студій.

Після закінчення середньої освіти М. Дейчаківський в 1940 році поступив на філологічний факультет Львівського Університету, а після закриття цього факультету під час німецької окупації Галичини став студентом медичного факультету у Львові. Ці роки Другої світової війни одночасно були роками завзятої української визвольної боротьби проти обох окупантів — німецького та московсько-большевицького.

Як член Організації Українських Націоналістів, Микола брав активну участь у різних акціях на теренах західної і східньої України, виконуючи різні завдання проводу ОУН і рівночасно продовжуючи свої медичні студії.

В 1944 році, після створення на рідних землях Української Головної Визвольної Ради (УГВР), завданням якої було керування не тільки збройною боротьбою Української Повстанської Армії (УПА), але й координувати та пропагувати ідеї Визвольних змагань українського народу на рідних землях, молодий студент Микола був призначений виконувати службу зв'язкового закордонного представництва УГВР. Одним з його завдань було наладнати зв'язки з французьким антифашистським опором. Внаслідок цієї акції кілька місяців перед закінченням Другої світової війни він був заарештований німецькими прикордонниками при переході швайцарського кордону разом з членами французького руху спротиву й кинутий до слідчої тюрми. Тільки кінець війни врятував його від тортур та певного розстрілу. Всі ці пригоди д-р Микола Дейчаківський описав у своїх споминах, які друкувалися в кількох числах журналу „Сучасність" під заголовком „Спомини зв'язкового", під псевдонімом „Микола Кузик".

Закінчивши медичні студії в Мюнхенському університеті в 1949 році, д-р Микола 1950 року переселюється до ЗСА. Після нострифікаційних студій відкрив лікарську практику в Клівленді, Огайо. Тут він одружується з Надією Воляник — дочкою Степана та Емілії Воляників — професійною бібліотекаркою, видатною діячкою Союзу Українок Америки та любителькою українського мистецтва. Тут, на гостинній американській землі, народилися їм три сини: Орест, Юрій і Микола. Виховані в українському патріотичному дусі, всі вони не тільки здобули високу університетську освіту, але також беруть активну участь в політичному та суспільно-громадському житті української громади ЗСА.

Орест — магістер політичних наук, є членом конгресової Гельсінкської комісії, де в значній мірі вирішувалася доля поневолених народів, у тому числі й України.

Юрій — за фахом лікар-кардіолог, як також колишній член редакції Видавництва „Смолоскип" та учасник оборони українських дисидентів.

Микола — магістер бізнесової адміністрації і музики (хорової диригентури). Від 1990 року працює в Києві, де спочатку був викладачем у Міжнародному інституті менаджменту, а потім екзекутивним секретарем Міжнародної дорадчої ради до українського парляменту, а останній час — віцепрезидент Фундації „Відродження".

Мимоволі виникає питання — чи багато є інших наших батьків, які, переселившись до інших країн, могли б похвалитися успіхами своїх дітей, народжених на чужині, якщо йдеться про допомогу Батьківщині своїх батьків? Напевно таких, як діти Дейчаківських, знайдеться не багато.

Крім своєї професійної праці д-р Дейчаківський завжди займався і займається українськими суспільно-громадськими та політичними проблемами — чи то тоді, коли, як ми вже згадали, він був ще студентом, чи потім, переселившись до Америки, і працював як лікар (тепер він вже пенсіонер). Будучи довголітнім членом Українського Народного Союзу, він також є активним членом УЛТПА та довголітнім членом Управи Відділу Огайо та його дворазовим головою. Був співорганізатором 1-го наукового з'їзду УЛТПА в Клівленді в 1956 році, як також головою організаційного з'їзду УЛТПА в 1976 році в Клівленді. За свою працю на з'їзді УЛТПА в 1982 році в Сан Франсіско він був відзначений почесною грамотою.

Будучи гуманістом не тільки на словах, але й на ділі, д-р Дейчаківський вже від кількох років висилає періодично пачки в Україну (до шпиталів та амбуляторій) з ліками, медичним знаряддям і т. д. Також разом з дружиною Надею висилає українські книги до книгозбірень Херсону, Донецького, Дніпропетровського (Січеслава). І взагалі впродовж багатьох років щедро підтримує українські наукові, культурні, спортові та харитативні установи. Він є постійним членом Українського олімпійського комітету в Клівленді.

Ще з молодечих років наш ювілят любив і був дуже активним у спорті, зокрема був одним з визначніших українських футболістів, граючи дружинах „Вихор" — Ямниця, „Пролом" — Станиславів, УССК — Мюнхен, „Січ" — Регенсбург", „Тризуб" — Філядельфія та „Леви" — Чикаго, як також був членом української репрезентації, яка здобула золоту медалю на Олімпіяді Ді-Пі в 1948 році.

Нарешті, як людина, д-р М. Дейчаківський відзначається професійною сумлінністю, доброзичливістю та вирозумінням людських слабостей. І тому з нагоди 75-ліття його народження складаємо йому найщиріші побажання доброго здоров'я, родинного щастя та сили й ентузіязму для праці й добра для своїх найближчих та всього нашого народу.

Д-р Юліян Мовчан

Книжка про концтабори

Світова Ліга Українських Політичних В'язнів вшанувала п'яту річницю української державности окремим виданням. З цієї нагоди появилася 364-сторінкова праця п. з. „Українські політичні в'язні в нацистських концтаборах". Опрацював її д-р Михайло Марунчак. Обширний вступ до праці дав д-р Мирослав Прокоп, автор численних праць про українське підпілля, історичного есею „Українські самостійницькі політичні сили в Другій світовій війні". Обкладинку до видання оформила мисткиня Олена Вітик-Войтович, автор мистецького альбому „Равенсбрюк".

П'ятиліттю української державности редактори присвятили ще окремий розділ п. з. „Вітальний й ілюстративний", в якому також вміщені окремі світлини осередків тих політв'язнів в Канаді, ЗСА і Німеччині, які пережили кацетне ув'язнення та діждалися державної свободи.

Даючи широкий образ перебування українських політичних в'язнів в нацистських концтаборах, автори одночасно насвітлили при тому ще одну проблему, а саме „українсько-німецьку коляборацію" в нацистських таборах, якою злостиві українофоби обкаджували світ й українських патріотів довгі роки.

Коли представник Ліги Українських Політичних В'язнів завітав в 1989 році до австрійського покоцентраційного комітету Мавтгавзену в Австрії і заявив від українських політичних в'язнів, що вони плянують збудувати пам'ятник своїм друзям, які загинули в Ебензее, побічному лагері Мавтгавзену, то секретар Мавтгавзенівського комітету заявив йому, що „українців в нацистських концтаборах не було, а як були, то вони пильнували цих таборів зі зовні".

Ця глибоко образлива репліка змусила керівників СЛУПВ про це щось більше сказати в документальній книзі, ніж задоволитися протестним письмом. Це не перше всякого роду українофоби послуговувалися того роду зневагами в сторону українців.

Коли вже офіційні заяви СЛУПВ в справі пам'ятника вплинули до Відня в 1991 році, то їх міністерство внутрішніх справ Австрії відхиляло, мовляв, „це тільки тому", що заяви СЛУПВ не були одобрені „Австрійським Лягергемайншафтом".

Чим був цей „Лягергемайншафт?" Він був створений зараз по розвалі Німеччини з колишніх в'язнів-управителів концтабору Мавтгавзену. Були там капо, шрайбери, бльокові і т. п. і всі вони мали одну політичну червону закраску. Мабуть, це було причиною, що вони „соромились" подавати також причини відмови. Ліга однак не відступала в своїх домаганнях і після другої відмови внесла протест (див. „Документальний додаток", стор. 302). Коли приятелі українофобії побачили, що українці не відступають, стали появлятися в англійській мові дискримінуючі українських політв'язнів рептильки („Encounter", стор. 272), а вже сенсацією було, коли „Лягергемайншафт" покликав на почесного члена комітету Саймона Візенталя, відомого українського ненависника, але постійного резидента Відня.

Треба було заговорити про український пам'ятник в Ебензее з дещо вищих висот, як досі. Головна управа Ліги звернулася з письмами до амбасад Австрії й України (стор. 313 й інші), як також до міністерств обох країн, справ внутрішніх і зовнішніх, та українських організацій, які мали відношення до посмертного міжнародного вшанування борців за волю. Вислідди інтервенції були такі, що ціла справа опинилася в кінці перед федеральним канцлером д-ром Францом Враніцкям, який прохання українців вирішив по-справедливому. А це ще й тому, що, згідно з дослідами українців, в мавтгавзенівському таборі на день 3-го травня 1945 року серед поляків (5,346 в'язнів) було понад 1,000 українців, а серед росіян (4,250) малощо не стільки саме, разом 2,131 осіб. Відомо, що українців не вільно було інакше реєструвати, а тільки як поляків, або як росіян, залежно від того, де було місце народження реєстрованого.

Як наголошує автор, Мавтгавзен та його бічні табори відзначилися великою смертністю в порівнянні з іншими німецькими концтаборами. В січні-березні 1945 року, там згинуло 28,286 в'язнів, а шляхом екзекуції 206. З українських в'язнів Авшвіцу, яких сюди перевезено в дні 24-го січня 1945 року, згинуло впродовж трьох місяців 24 особи. Це були в'язні, які перейшли авшвіцьку заправу впродовж двохтрьох років, однаке Ебензее не витримали.

Автор студії пише, що українці гинули в Ебензее, як полонені Советського Союзу, як члени українського резистансу, як втікачі з праць; гинули старі і молоді, яких вбивали працівна експлуатація, голод та диявольський режим. Трактували українців так, якби їх взагалі не було. Також була і реєстрація їх в таборі.

Автор праці розглянув теж історії інших концтаборів, а передусім так званих штамлегерів, як Авшвіц, Саксенгавзен, Равенсбрюк, Терезін, Ґросс-Розен, Дахав, Фльоссенбюрґ, Берґен-Бельзен та інших, які в пересічному начисляли від кількадесяти до сотні й більше т. зв. побічних концтаборів. В жодному із них не знайдено вислужників нацистських порядків українського походження. На лаві оскаржених мавтгавзенівського персоналу були обвинувачені чехи, румуни, австрійки, судетські німці, але українських імен не знаходимо (див. Appendix „Names of the Assused", pp. 292–294).

Автор підкреслює високу мораль українських політичних в'язнів, яких провід в концентраках рекрутувався з підпільних рядів українського визвольного руху, де високо оцінювали свободу людини та народу не тільки рідного, але теж і інших народів.

Праця М. Марунчака має німецьке резюме та англомовну документацію. Її варто також поширити серед неукраїномовних читачів.

Адреса: World League of UPP, 296 Knowles Ave., Winnipeg, Man. R2G 1E2 Canada.

О. К.

Вийшов...

(Закінчення зі стор. 1)

XV століття, однак не визначено обсягу взаємопроникнення та „зближення" мов, зокрема в політичній, економічній, філософській та навіть щоденного життя термонології.

Творці словника вважають, що в XXI столітті взаємне проникнення в цій галузі посилюватиметься, і в середині третього тисячоліття всі європейці та американці будуть порозуміватися між собою без перекладачів, маючи "спільний словник".

Чи означає це, що щезнуть мови й діялекти? Такої гіпотези не висувається, але вказується на інше. В Італії існує майже сто діялектів і одна мова, якою розмовляє все населення країни. Щось подібного може створитися в Европі, де всі вживані тепер мови "спадуть" до рівня нинішніх діялектів. З них можна буде користати в літературі та історії, але мови газет і повсякденного вжитку будуть спільними.

ЗГІДНО ЗІ СТАТИСТИКОЮ Департаменту юстиції, минулого року 56 чоловіків було страчено в ЗСА, найбільше число за останніх 38 років. На страту в тюрмах країни чекає 3,054 особи. Страти здійснено у 16-ох стейтах країни, що є найбільшим числом від 1957 року, коли страчено 65 чоловіків. Всі в'язні присуджені на страту в 1995 році були визнаними вбивцями.

НАЙСТАРШОЮ ОСОБОЮ В СЕНАТІ ЗСА сьогодні є республіканський сенатор з Південної Кароляйни Стром Тирмонд, якому тепер 94 роки. Святкуючи свій день народження у четвер, 5-го грудня, він підкреслив, що його минулого листопада вибрано на восьму каденцію в Сенаті та зазначив, що має на меті знову кандидувати за шість років, коли йому буде 100 років. Він настоює, що ментально і фізично спроможний виконувати свої обов'язки. Будучи покищо президентом Сенату, він є третім з черги зразу після віцепрезидента і спікера Палати Репрезентантів, як спадкоємець президентської влади.

БЕРУЧИ ДО УВАГИ БАГАТОЛЮДНІ демонстрації впродовж останніх двох тижнів з приводу уневажнення місцевих виборів, в яких більшість голосів здобули опозиційні партії, сербський президент Слободян Мілошевіч ще минулого четверга, 5-го грудня, вирішив піти на деякі уступки. Найперше уряд дозволив на відновлення передач на початку тижня закритої незалежної радіостанції Б-92, також обіцяно виплатити залеглі пенсії, студентські позички і стипендії та крім того оголошено резиґнації кількох не надто популярних партійних керівників. Крім того, голова виборчої комісії Београду повідомив, що справу уневажнення місцевих виборів віддано до судового перегляду. Керівники опозиції, що зуміли вивести на вулиці Београду понад 100,000 маси народу, заявили, що коли затвердять оригінальні вислиді місцевих виборів, то вони відкличуть дальші демонстрації.

В ПЕРШУ ДУЖЕ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого найдорожчого МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ, БРАТА і ШВАГРА

бл. п.

СТЕФАНА МИКИТЮКА

буде відслужена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в суботу 25-го січня 1997 року о год. 10-ій ранку

в церкві св. Архистратига Михаїла в Монтреалі, Канада.

В цей болючий час, просимо родину і приятелів згадати його у своїх молитвах.

Вічна йому пам'ять!

Опечалена родина

В ДРУГУ НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ відходу у вічність нашої дорогої і незабутньої ДРУЖИНИ, МАМИ та БАБУСІ

бл. п.

АННИ (Нусі) з ПРИШЛЯКІВ СОКОЛЬСЬКОЇ

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в неділю 17-го грудня ц.р. в українських католицьких церквах:

св. Архистратига Михаїла в Гартфорді, Конн.;
св. Священомученика Йосафата в Ню Бріттен, Конн.;
Соборі Входа в Храм в Норт Порті, Фла.

Про молитви за спокій душі покійної просить

муж РОМАН з дітьми

Ділимося сумною вісткою, що 5-го грудня 1996 р. у Веллслі, Массачусетс, по важкій недузі відійшла у вічність

бл. п.

НІНА МИХАЙЛІВНА ПРІЦАК

з КОЗЛОВСЬКИХ-МОЛЬДЕНГАУЕР

Покійна працювала лектором в кільському університеті в Німеччині, а після прибуття до ЗСА працювала на громадських засадах у Фонді Катедр Українознавства в Кембриджі, Масс.

Академікові Омелянові Пріцакові, дочці Ірині та внукам глибоке співчуття висловлюють співробітники Укрїнського Наукового Інституту Гарвардського Університету та Головна Екзекутива Фонду Катедр Українознавства.

Вічна їй пам'ять!

У МОСКВІ РЕЧНИК РОСІЙСЬКОГО президента Сєрґєй Ястржембський повідомив у четвер, 5-го грудня, що Боріс Єльцин зустріне американського президента Билла Клінтона наступного березня, правдоподібно в Америці. Про цю вершинну зустріч обидва президенти домовилися того ж дня, під час телефонічної розмови. Білий Дім підтвердив, що президент Б. Клінтон погодився на зустріч з Б. Єльцином у березні, однаке не названо місцевости де це відбудеться. Зазначено, що в лютому віцепрезидент Ал Гор зустрінеться з прем'єр-міністром Віктором Черномирдіном для обговорення і підготови цієї зустрічі. У цій першій, від часу операції Єльцина 20-хвилинній телефонічній розмові президент В. Клінтон висловив найкращі побажання Б. Єльцинові з приводу його післяопераційного видужування, а президент Росії зложив Клінтонові ґратуляції з приводу перевибору.

ПОДІЇ

ІМПРЕЗИ „ГАЛЕРІЇ МАЯНИ"

Ню Йорк. — Літературно-Мистецький Клюб „Галерія Маяна", 136 Друга аве., влаштовує Андріївський вечір у п'ятницю, 13-го грудня, о год. 6:30 вечора та передріздвяний ярмарок, який проходитиме від 15-го до 22-го грудня ц. р. Відкриття ярмарку — у неділю, 15-го грудня, о год. 1-ій після полудня. Галерія відкрита у п'ятниці від 6—8-ої год. вечора, у суботи і неділі — від 1—5-ої год. після полудня.

НОВОРІЧНА ЗАБАВА „ОРДЕНА ХРЕСТОНОСЦІВ"

Іст Гановер, Н. Дж. — З нагоди 50-ліття заснування Пластових курінь „Орден Хрестоносців" влаштовує новорічну забаву, дохід з якої призначений на Пластову осе-лю „Вовча тропа". Заба-ва відбудеться 31-го грудня в готелі „Рамада", Іст Гановер, Н. Дж. Вечеря почнеться о год. 7:30 вечора, забава — о 10-ій. Стрій вечірній. За квитками слід звертатися до Андрія або Тараса Ганкевича, тел. (914) 476-9227, або до „Рамади" на число (201) 386-5622. Додаткові інформації поміщені у „Свободі", ч. 233 з п'ятниці, 6-го грудня ц. р.

ВІДЗНАЧЕННЯ ІЄРЕЙСЬКИХ СВЯЧЕНЬ О. ШАМБ. Ю. БІНКОВСЬКОГО

Бруклин, Н. Й. — Тут у неділю, 19-го січня 1997 року, з нагоди 25-річчя ієрейських свячень о. шамб. Юрія Бінковського в церкві св. Духа відбудеться Божественна Літургія, початок о год. 10-ій ранку, а о 12:30 після полудня — бенкет у парохіяльному осередку церкви, 160 North 5th Street, Brooklyn, N. Y. Вступ — 35 дол. Квитки проситься купити до 10-го січня, телефонуючи до Еда Бартосевича (718) 388-0560 або Гарольда Бохонка (718) 786-7541.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

НОВУ КОНСТИТУЦІЮ ПІВДЕННОЇ Африки, де не визнається будь-якого минулого расизму і запевнюється рівні права в країні вкінці схвалив Верховний суд у середу, 4-го грудня, і тепер президент Нелсон Мандела могтиме підписати цей документ, як державний закон. Прийняття конституції є кінцевим кроком на шляху мирного переходу Південної Африки до нерасової демократії після цілих десятиріч панування білих.

Справа видання четвертого тому збірника „Надбужанщина"

Ідейний гурт вихідців із Надбужанщини розпочав конкретні заходи для зорганізування земляків з метою видавання реґіональних збірників ще в половині 1970-их років. Ці заходи завершилися Першим З'їздом Надбужанців у травні 1981 року, на якому прийнято назву „Об'єднання Надбужанців" і накреслено плян праці. Редакційна колеґія посилила збирання матеріялів, які охоплювали б Сокальщину, Белзчину, Радехівщину, Камінеччину, Холмщину і Підляшшя, а Головна управа почала проводити інтенсивну кампанію збирання фондів, потрібних на видавання цих матеріялів.

Завдяки наполегливій ідейній праці невеликого гурту надбужанців, удалося зорганізувати приблизно 800 жертвенних членів, розкиданих по кількох континентах, які склали десятки тисяч долярів. За ті гроші видано продовж восьми років (1986-1994) незвичайно цінні для історії Надбужанщини матеріяли в трьох товстих томах (коло 3,000 сторінок друку) та історичну монографію Теофіла Коструби „Белз і Белзька земля".

Після видання 3-го тому в серпні 1994 року в Торонто (Канада) відбуто Четвертий З'їзд Об'єднання Надбужанців, на якому вирішено закінчити працю цієї земляцької організації в діяспорі, та обрано Ліквідаційну комісію. Її завданням є подбати про те, щоб корисну працю, яку провело Об'єднання Надбужанців, продовжувано в Україні. Для того вона повинна нав'язати контакти з відповідними людьми в Надбужанщині та передати туди решту зібраних матеріялів і фондів.

Голова Ліквідаційної комісії Степан Харко нав'язав співпрацю з головою Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, проф. д-ром Олегом Романівим, який нещодавно подав до відома, що ідея продовження випуску збірників „Надбужанщина" на рідній землі, в умовах незалежної України, знайшла підтримку громадськости. 18-го липня 1996 року у Львові, в будинку НТШ, зібралися представники Сокальщини, Камінеччини і Радехівщини, які створили тимчасовий видавничий комітет під назвою Видавниче Об'єднання „Надбужанщина", що займатиметься збиранням та замовлюванням матеріялів і підготовою до видання четвертого тому історично-мемуарного збірника „Надбужанщина".

Тимчасово головою редколеґії обрано проф. Олега Романіва, а відповідальним секретарем Богдана Смоляка, літературного редактора газети „Літературний Львів".

Проф. Олег Романів у своєму листі до голови Ліквідаційної комісії Степана Харка звернувся з проханням подати деяких активних членів з еміґрації до складу редколеґії в Україні, щоб зберегти хоча б номінально діяльність земляцької організації надбужанців у діяспорі. Порозумівшись з деякими членами в Канаді й ЗСА, Ліквідаційна комісія запропонувала мґр Надію Олійник, ред. Анатоля Демуся та інж. Семена Романіва.

Згідно із звітом фінансового референта Антона Доманчука, після покриття всіх адміністраційних витрат Ліквідаційна комісія матиме в своїй касі в Канаді приблизно 15,000 канадських долярів, і ці гроші будуть передані у відповідний час на працю новоствореній редколеґії у Львові.

Всі ці заходи Ліквідаційної комісії дають нам надію і запоруку, що праця, розпочата ідейними й високожертвенними членами Об'єднання Надбужанців, не піде в забуття, але буде продовжуватися на славу всіх минулих, теперішніх і майбутніх поколінь нашої завжди активної, героїчної і нескореної частини народу з надбужанських реґіонів України.

При цій нагоді складаємо щиру подяку всім ідейним і безкорисливим працівникам і жертводавцям на видавничі цілі Об'єднання Надбужанців, а новоствореному Видавничому Об'єднанню „Надбужанщина" бажаємо якнайкращих успіхів.

За Ліквідаційну комісію ОН: **Степан Харко,** голова, **Надія Олійник,** секретар, **Семен Романів,** голова Контрольної комісії і колишній голова ОН, **Антін Доманчук,** фінансовий референт.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів

не пізніше, як вполудне
20-го ГРУДНЯ 1996 РОКУ.

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1996 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у П'ЯТНИЦЮ, 20-го ГРУДНЯ 1996 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС